

chirurgen, opereerend aan eigen vinger en teen, zelf radicale breukoperatie en varicocele-operatie onder plaatselijke gevoelloosheid met cocaine of novocaïne-adrenaline volgens RECLUS uitvoerend. De operateurs voelden alleen den prik in de huid bij de inspuiting. RECLUS acht hierdoor de doeltreffendheid der methode bewezen. Waar zij kan aangewend worden, moet zij ook aangewend worden.

P. SMIT.

BOEKAANKONDIGINGEN.

Leidraad bij de kinderverpleging (in het bijzonder bij de zuigelingenverpleging) door Prof. Dr. A. KELLER en Dr. W. BIRK, met een bijdrage van Dr. A. TAGESSON MÖLLER. Geautoriseerde vertaling door CHRISTINA NIJMAN met een voorwoord van Dr. CORNELIA DE LANGE; met 40 afbeeldingen. Amsterdam, SCHELTEMA en HOLKEMA's boekhandel 1912. Prijs f 1.90.

Dit boekje is bedoeld voor verpleegsters, die iets meer willen weten van kinderverpleging en voorts voor moeders en hen, die „niet met de algemeene ziekenverpleging bekend zijn” en die door hun beroep met kinderenverzorging te maken hebben. Voor deze laatste groep schijnt mij deze leidraad op enkele plaatsen wel wat kort en daarom onduidelijk bijv. over den bouw van het lichaam. Ditzelfde bezwaar geldt voor de vrij talrijke geneeskundige vaktermen en ook voor de ingelaschte krommen. De vertaalster heeft echter op verschillende plaatsen door aantekeningen aan dit euvel tegemoet trachten te komen; echter moet ik er op wijzen, dat placenta in onze taal moederkoek heet. (Zie: VAN DALE Woordenboek.

Dan is er nog een ander bezwaar, nl. dat dit boekje een aantal beweringen bevat, die voor Nederland niet gelden en waaraan de niet deskundige weinig heeft; bijv. er staat wel iets over de in Duitschland ingevoerde „Normalflasche” voor zuigelingenvoeding, niets over de bij ons gebruikelijke verdeelde flesschen; dat een liter goede rauwe melk 48 cent kost, dit is ook voor ons land onjuist; de zeer goede melk van Oud-Bussem kost 21 cent per $\frac{3}{4}$ L.

Voor rekening van den schrijver blijve de eisch, dat een kind onder geen voorwaarde meer dan 5 flesschen mag hebben, voorts dat alle kunstmatige producten voor zuigelingenvoeding te verwerpen zijn (blz. 78). De lezeres zal dan wel zonderling te moede worden, als zij een geneesheer SOXHLET-suiker, KUFEBE-meel of eiwitmelk ziet voorschrijven. Het geven van lavementen met een gummi-ballonspuit is ook weinig zindelijk.

Eenigszins vreemd doet de overigens goed geschreven en geïllustreerde bijdrage van MÖLLER over kamergymnastiek voor kinderen aan. Waar schrijver deze oefeningen vooral voor zwakke kinderen

heilzaam acht, reeds te beginnen van het 3de jaar af, schijnt het mij onvoorzichtig, dat hij hierbij niet er op wijst, dat men de indicatie en doseering geheel in de hand van deskundigen moet laten.

Een lezenswaard artikel van KELLER over „Säuglingsfürsorge” besluit dit werkje, dat over het algemeen vlot en aangenaam is geschreven en zeer veel belangrijks bevat, en terecht zoo krachtig aanspoort tot goed waarnemen.

J. C. SCHIPPERS

C. S. SHERRINGTON, *The integrative action of the nervous system*. London. ARCHIBALD CONSTABLE and Co. Ltd. Blz. 402.

De onderzoeker, aan wien de physiologie reeds zooveel dankt, brengt hier een werk, dat niet minder dan zijn leer der segmentatie voorbeschikt schijnt, onze inzichten omtrent de reflexen en hun intercoördinatie in nieuwe banen te voeren en daardoor, ook in de pathologie van het zenuwstelsel onverwachte uitzichten te openen. Uitgangspunt is de studie van de eenvoudige reflexen, die, na buitenwerkingstellen der groote hersenen, onderzocht (kunstmatige ademhaling wordt daartoe dagen lang onderhouden), veel talrijker blijken, dan een van SHERRINGTON'S voorgangers ons deed zien. Uitgaande van de oude waarneming, dat door prikkeling van een zenuwstam, dus een verzameling van centripetale vezels, nimmer die welgeordende bewegingseenheid wordt uitgelokt, die voor een reflex kenmerkend is, komt hij tot de opstelling der leer der „Common final path” of het gemeenschappelijk eind-neuron. Dit eind-neuron, waartoe de effector, de spier, behoort, kan slechts op één bepaald oogenblik beheerscht worden door één reflex, om een volgend oogenblik tengevolge der verandering van houding, onder invloed van nieuwe prikkels, over te gaan in handen van een anderen reflex. Dit spel der reflexen is altoos bezig; zij allen strijden om het bezit der eindbaan met dien verstande dat de noci-ceptieve reflexen den voorrang hebben boven die, welke op lichaamsstanden en beweging betrekking hebben. Wij leeren inzien, bij het lezen van dit merkwaardige boek, dat een reflex inbreekt op een zekeren toestand van evenwicht, die op zich zelf een reflex is. De spiertonus toch, die raadselachtige toestand van geringe contractie, wordt onderhouden door den toevloed van zoogenaamde proprioceptieve prikkels of de eigen spiergewaarwordingen. De elkaar, vaak tegensprekende uitkomsten der tonusonderzoekers schrijft SHERRINGTON toe aan de omstandigheid, dat de normale houding van een dier een grooten invloed op den spiertonus uitoefent, zoodat in het ééne geval wel, in het andere niet, de voortdurende contractie kon worden vastgesteld.

Hetgeen wij reeds vroeger door SHERRINGTON wisten, n.l. voor de oogbewegingen, dat noodzakelijk met de reflectorische inwerkingstelling van een spier, een gelijktijdige verslapping van den antagonist